

1275, TX 91 V 4511, TX 92 V 4511, НВЕ 0425-156, *НВЕ 0140-119*, НВЕ 0303-156, НВЕ 208-120, *Rochy* (США) та *Житниця* (Україна). Високу стійкість проявили сортозразки захищені відомими ефективними генами стійкості: *Arthur 71 (Lr9)*, *Mc Nair 2203 (Lr9)*, *Flex (Lr19)*, *Agrus (Lr19)*, *Century (Lr24+ Lr42)*, *TAM-200 (Lr24+ Lr43)*, *Rendezvous (Lr37)*.

Виділені колекційні зразки пшениці озимої TX 91 V 4511, TX 92 V 4511, НВЕ 0140-119, НВЕ 0303-156, НВЕ 208-120, НВЕ 0425-156 включені до програми досліджень з визначення типу генетичного контролю та ідентифікації наявних ефективних генів стійкості.

УДК 631.82/.84:57.018.:633.34

Доктор Н. М., здобувач, викладач агрономічного відділення

ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Мукачівський аграрний коледж»

E-mail: natalija.doktor@gmail.com

Новицька Н. В., кандидат сільськогосподарських наук,

доцент кафедри рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: novictska@rambler.ru

ВИРОЩУВАННЯ КВАСОЛІ В УМОВАХ ЗАКАРПАТТЯ

Квасоля – цінна високобілкова культура, яка має багатостороннє використання в народному господарстві. Основне її призначення – продовольче: насіння та боби вживають в їжу у свіжому і консервованому вигляді та є джерелом необхідного для організму людини комплексу амінокислот. Завдяки азотфіксуючим бактеріям квасоля засвоює азот з повітря та збагачує ним ґрунт, як просапна культура полегшує боротьбу з бур'янами та є відмінним попередником для всіх сільськогосподарських культур, особливо для озимої пшениці. Завдяки цьому культура набула важливого значення у світовому землеробстві і серед зернобобових за посівними площами займає друге місце після сої – понад 26 млн га. У той же час аграріями України цій культурі не приділяється належна увага. Причинами цього є низька продуктивність культури, відсутність сортів та належної техніки для механізованого збирання, ряд негативних факторів організаційно-економічного характеру.

Закарпаття характеризується відмінними від інших областей України ґрунтово-кліматичними характеристиками і є нетрадиційним, але сприятливим регіоном для вирощування квасолі. Територія регіону має м'який помірно-континентальний клімат. На території Закарпатської низовини найпоширенішими є дерново-підзолисті, дернові, лучні та болотні ґрунти. Гумусовий горизонт

– 25–30 см, вміст гумусу – 1,4–2,6 %. Для підвищення врожайності квасолі, яка дуже добре реагує на внесення добрив, необхідно вносити органічні та мінеральні добрива, проводити вапнування. Особливо ефективним для квасолі також є застосування молібдену на кислих ґрунтах. Більша частина зерна цієї культури вирощується в приватному секторі на незначних площах (в основному присадибних ділянках), що не задовольняє попиту в її продукції. Тому стоїть питання про розширення в регіоні посівних площ та збільшення виробництва товарної продукції квасолі.

Мета досліджень – оптимізація технології вирощування квасолі в умовах Закарпаття. Облік урожаю проводили подільанково методом прямого комбайнування. Дослідження, проведені нами у ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж» у Закарпатській області, спрямовані на вивчення впливу мінеральних добрив та інокуляції насіння на продуктивність сортів квасолі ‘Мавка’, ‘Перлина’, ‘Надія’.

Отримані результати засвідчили, що внесення мінеральних добрив в нормі $N_{45}P_{10}K_{10}$ та інокуляції насіння ризобієм (200 г/га) сприяє формуванню врожайності квасолі на рівні 2,61 т/га сорту ‘Мавка’, 2,74 т/га – сорту ‘Перлина’ та 2,80 т/га сорту ‘Надія’. Як висновок з проведеної нами роботи можна рекомендувати виробникам для одержання в умовах Закарпаття врожайності квасолі вище 2 т/га рекомендовано застосовувати інокуляцію насіння ризобієм (200 г/га) та вносити мінеральні добрива в нормі $N_{45}P_{10}K_{10}$.

УДК 632.934.1

Доля М. М., доктор сільськогосподарських наук,
професор кафедри ентомології ім. М. П. Дядечка

Журавська І. А., кандидат сільськогосподарських наук

Дрозд П. Ю., асистент кафедри фізіології, біохімії рослин та біоенергетики

Сахненко Д. В. – аспірант

Трохименко А. О. – аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: drozd_p@i.ua

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕСУРСООЩАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАХИСТУ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

В 2010–2015 роках розроблені і впроваджені у виробництво екологічно- й економічно обґрунтовані технології, із системами взаємопов’язаних організаційно-господарських, агротехнічних, меліоративних та спеціальних захисних заходів, що дозволяють високоефективно використовувати ґрунти, і підвищувати їх родю-